

19. EVROPSKÁ UNIE

HISTORIE

9. 5. 1950

- francouzský ministr zahraničí **Robert Schuman** přišel s myšlenkou o spojení dvou zemí **Francie + Německo** (spolupráce s uhlím a ocelí)
- v současnosti se 9. 5. slaví jako den Evropy (symbol EU)

1951

- **PAŘÍŽSKÁ SMLOUVA** (smlouva o Evropské společenství uhlí a oceli)
- Francie + Itálie + BENELUX

1957

- podepsání ŘÍMSKÝCH SMLUV

(EHS – evropské hospodářské společenství

EURATOM – pohlídat zpracování tvorby uhlí a oceli, zabezpečení jaderných elektráren)

EURATOM

- kontrola zacházení s jaderným materiálem. ne pro vojenské účely, kontrola jaderných elektráren, uchování jaderného odpadu

EHS

- pásmo volného obchodu

1965

- uzavřena SJEDNOCOVACÍ SMLOUVA

ESUO + EURATOM + EHS = ES (EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ)

1. 1. 1967 -> CÍL vytvoření celní unie

1973

- přistupují do EU(S)

VB + Irsko + Dánsko

(1971 konec standart zlaté devize)

- hodnota \$ klesá

OPEC (seskupení zemí, které těží nejvíce ropy) -> ropná krize

1979

- dohoda o EVROPSKÉM MĚNOVÉM SYSTÉMU

ECU (1. evropská měna -> bezhotovostní)

1981

- vstupuje do ES

ŘECKO (jižní křídlo)

1985

- SHENGENSKÁ DOHODA (Lucembursko)

- volný pohyb přes hranice

- jen podepsáno (nevešlo v platnost)

- vstupuje v platnost 1995

- zrušení kontroly občanů na hranicích

(1995)

- SIS (společný informační systém)

-> spolupráce policie v boji proti kriminalitě, drogám

1986

- vstupuje do ES

ŠPANĚLSKO + PORTUGALSKO

1989

- 1. program na pomoc podnikatelům postkomunistických zemí -> PHARE

1990

- sjednocení Německa

- pád Berlínské zdi

- zvýšení počtu obyvatel ES

1991

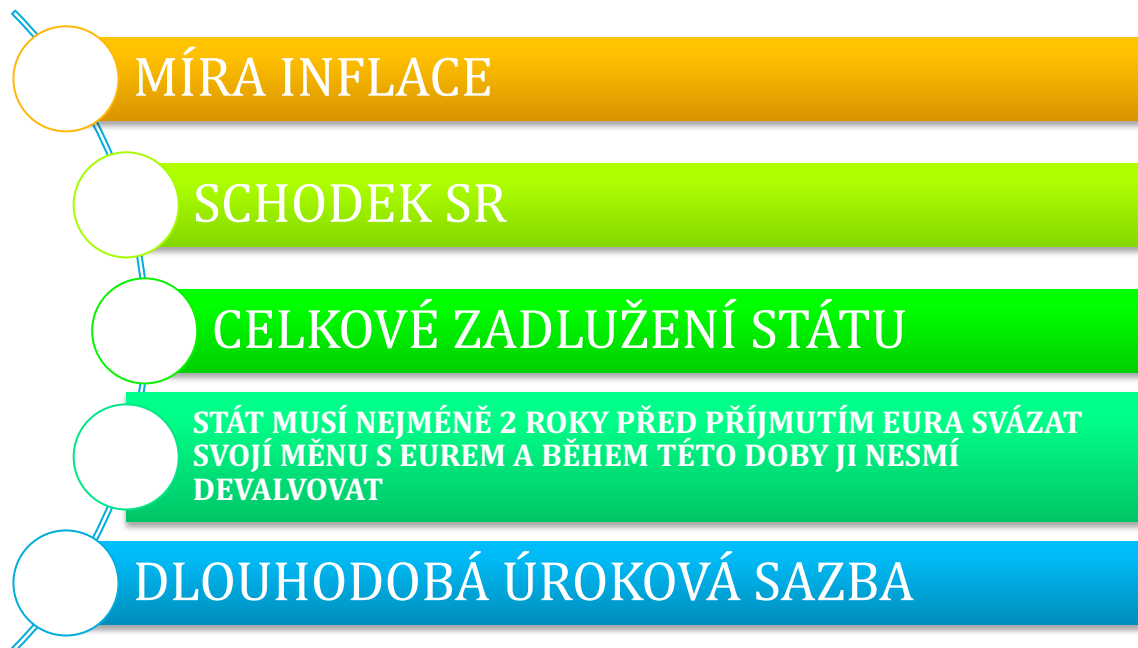
- jednání ČR o vstupu do ES

- tehdejší představitel (za ČR) asociační dohody premiér Václav Klaus

1993

- podepsána smlouva o EU (1992)
- vstupuje v platnost (Maastrichtská smlouva)
  - původní cíl země splní kritéria
  - > může vstoupit do EU jen ten, kdo je splní
- ZMĚNA** -> kdo splní kritéria, může přijmout euro

KRITÉRIA:

MÍRA INFLACE

- země nesmí mít vyšší než je 1,5% nad průměrem 3. zemí s nejnižší mírou inflace

průměr - 1,5% = maximum

SCHODEK SR

- nesmí být vyšší než 3% HDP

CELKOVÉ ZADLUŽENÍ STÁTU

- nesmí být 60% HDP

STÁT MUSÍ NEJMÉNĚ 2 ROKY PŘED PŘÍJMUTÍM EURA SVÁZAT SVOJI MĚNU S EUREM, A BĚHEM TÉTO DOBY JI NESMÍ DEVALVOVAT

- stabilní devizový kurz po dobu minimálně 2 let

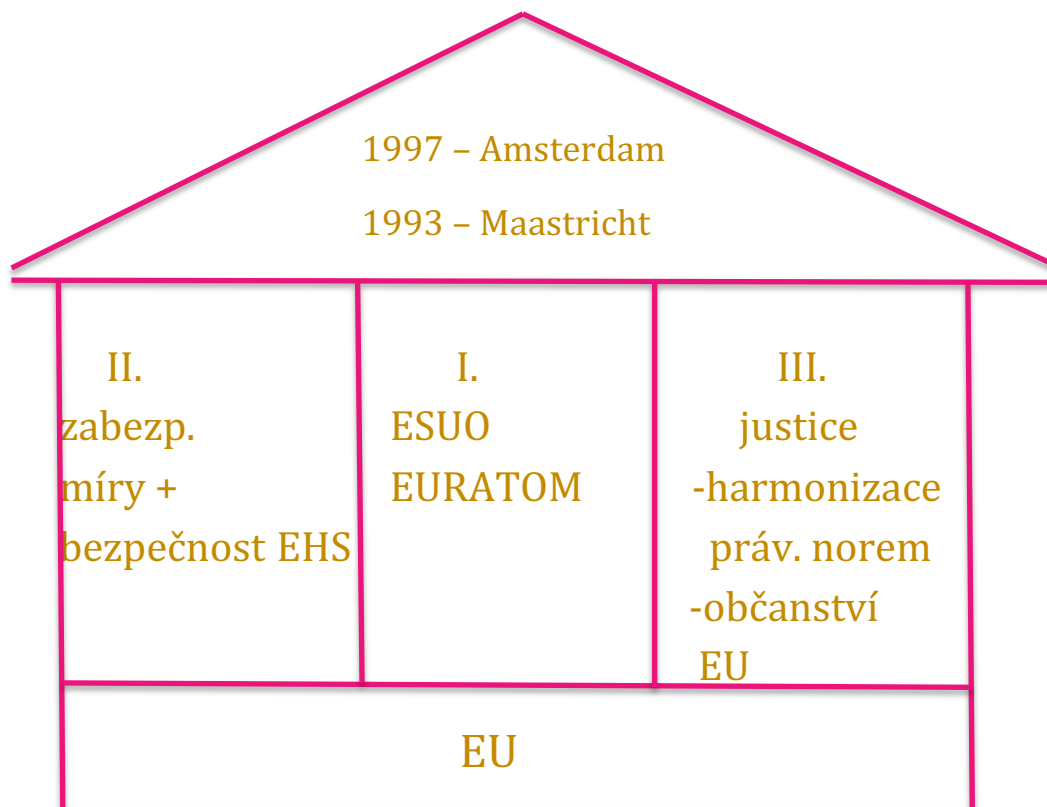
DLOUHODOBÁ ÚROKOVÁ SAZBA

- může být pouze o 2% vyšší než je průměr tří zemí s nejnižší úrokovou sazbou

- u nás se to týká reposazby

- založen **MAASTRICHTSKÝ CHRÁM (PILÍŘE)**

(schématické znázornění cílů EU)

OBČANSTVÍ EU

- nenahrazuje státní příslušnost, ale zaručuje občanům unie následující práva

Občan má právo svobodně cestovat a pracovat v jakékoliv členské zemi, včetně výhod

Právo volit v místních volbách i do evropského parlamentu a zároveň může být zvolen

Petiční právo

Obracet se k evropskému ombudsmanovi

1. 6. 1993

- zasedání v Kodani

(vypracovány nová kritéria pro vstup nových zemí do EU)

Stabilní demokratický systém

- dodržování lidských práv, svobod projevu, neutlačování menšin

Fungující tržní ekonomika

- minimální zásahy státu, liberalizace obchodu

Přizpůsobovat právo právním řádům EU

1994

- uzavřena smlouva o EHS = EU + ESUO (EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ PROSTOR)

1995

- EU má 15 zemí
- + RAKOUSKO, FINSKO, ŠVÉDSKO

1997

- novelizovaná Maastrichtská smlouva AMSTERDAMSKOU SMLOUVOU
- zvýšit zaměstnanost v zemí EU (Německo, Francie)
- přiblížit se občanům (transparentnost)
  - > informovat daňové poplatníky
- aby hlas Evropy byl víc slyšet ve světě

1998

- 1. 7. EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

1999

- 1.1. zavedeno euro v bezhotovostním platebním styku (země, které dodržely podmínky pro přijetí eura)
- Maastrichtská kritéria byla vyhodnocena za rok 1997 (splnilo 14 zemí a 3 země euro odmítly -> VB+Dánsko+Švédsko)
- > euro používá 11 zemí

2000

- Řecko splnilo kritéria
- > stává se 12. členem eurozóny

2002

- 1.1. zavedeno euro hotovostní
- euro má 7 bankovek a 8 mincí

2003

- podepsána ATHÉNSKÁ SMLOUVA
- jedná o přistoupení 10 dalších zemí

13. a 14. května – proběhla v ČR ratifikace formou referenda

OD 1. 5. 2004

- rozšířena EU na 25 států

ČR, SLOVENSKO, MAĎARSKO, POLSKO, LITVA, LOTYŠSKO, ESTÓNSKO,
SLOVINSKO, MALTA, KYPR

V ŘÍMĚ 2004 – podepsána ústava EU

2005

- v referendu odmítli ratifikaci nejprve Francie a poté Nizozemsko

1. 1. 2007

- přistoupení dalších dvou států -> BULHARSKO A RUMUNSKO
- Slovinsko přijímá euro jako hotovostní měnu

prosinec 2007 - podepsána Lisabonská smlouva -> měla nahradit ústavu

- v platnost vstupuje až v prosinci 2009 poté, co ji jako poslední podepsal Klaus

2008

- Kypr a Malta přijímají euro

2009

- Slovensko přijímá euro

2011

- Estonsko přijímá euro

2012

- udělena EU Nobelova cena za mír (za snahu o mír, demokracii a lidská práva)
  - byla snaha o vytvoření **BANKOVNÍ UNIE**
- Evropská centrální banka chce jednotný dohled nad bankami v eurozóně

1. 7. 2013

- vstupuje **CHORVATSKO**

1. 1. 2014

- Lotyšsko přijalo euro

PŘEDSEDNICKÉ ZEMĚ

1. polovina 2014

- Řecko

2. polovina 2014

- Itálie

1. polovina 2015

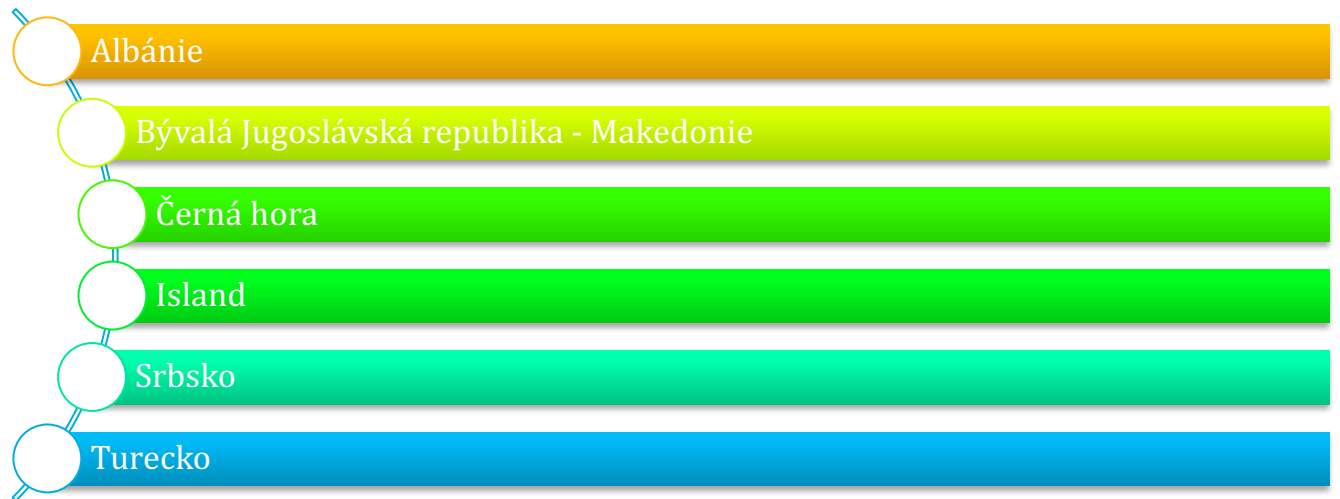
- Lotyšsko

2. polovina 2015

- Lucembursko

KANDIDÁTSKÉ ZEMĚ

- ty, které chtějí do EU a podaly přihlášku

SYMBOLY EU:

EVROPSKÁ VLAJKA

- první návrh od Kalergiho
- 12 hvězd na modrém podkladu
- Vlajka původně patřila radě Evropy

EVROPSKÁ HYMNA

- Složil Beethoven
- 9 symfonií – „Óda na radost“ od básníka Schillera

DEN EVROPY

- 9. května

MOTTO EVROPY

- „Jednota v rozmanitosti“ (používá se ve všech jazycích)

* EU užívá 24 úředních jazyků

EURO

BANKOVKY

- 7 bankovek, na přední straně jsou zobrazeny architektonické slohy 2 různých období evropských dějin, na zadní straně jsou znázorněny mosty = komunikace uvnitř unie i s ostatními zeměmi

5€	• antika	} bankovky použ. ve 2 seriích
10€	• románský styl	
20€	• gotika	
50€	• renesance	
100€	• baroko a rokoko	
200€	• architektura 19. století	
500€	• moderní architektura 20. století	

GRAFICKÁ PODOBA

- na bankovce se nachází

název měny

označení ECB (evropská centrální banka)

podpisy/prezident ECB

mapa Evropy

identifikační číslo + číslo země ve kterých byla emitována

označení měny

OCHRANNÉ PRVKY

Dají se poznat
hmatem, proti
světlu

Vodoznak

Nakloněním
neúplné číslo

Plastický tisk
pro slepce

Ochranný
proužek

MINCE

Líc

- Evropská strana
(mapa Evropy)

Rub

- národní stana
(každá země
vlastní)

hodnoty:

2€

1€

50C

20C

10C

5C

2C

1C

- Euro používá 18 zemí Eurozóny + Monako, Vatikán, San Marino = 21 zemí používá Euro (+ 3 země emitují vlastní mince)
- Černá Hora a Kosovo také používají euro

INSTITUTE EU

EVROPSKÁ RADA (SUMMIT)

- scházejí se 4x za rok

Vedoucí představitelé států a vlád

Předseda evropské komise

Řídí předseda evropské rady

- od 1.12.2014 Donald Tusk
- nový předseda Evropské rady
- funkční období 2,5 roku max. 1 opakovaně

Vysoká představitelka unie pro zahraniční věci a politiku bezpečnosti

- zasedání se konají v Bruselu → řeší budoucnost evropské unie
- řeší případně problémy, které se nepodařilo vyřešit na nižší úrovni (v radě ministrů)

- nemá zákonodárnou moc (pravomoc schvalovat zákony)

EVROPSKÝ PARLAMENT

- zasedají europoslanci (jsou voleni přímou volbou ve svých zemích)
- celkový počet 751
- ČR od letoška 21 poslanců
- Německo nejvyšší počet → 96 poslanců
- Kypr, Malta, Estonsko → 6 poslanců
- 751 se dělí do 7 politických frakcí (zbytek nezařazený 52)

hlavní úkoly:

Schvaluje zákony s radou ministrů

Vykonává dohled nad dalšími orgány EU zejména Evropskou komisí (vláda EU)

Parlament odsouhlasuje složení Evropské komise

V parlamentu probíhá "grilování" nových eurokomisařů (3 hodiny)

- potencionální eurokomisař musí zodpovědět na otázky

Schvaluje rozpočet EU, schvaluje ombucmana

- parlament zasedá ve Štrasburku

EVROPSKÁ KOMISE

- vláda EU

zasedají zde:

Eurokomisaři

- z každé země jeden

V čele předseda komise

- jmenuje ho evropská rada
- v současnosti Jean Claude Juncker

- evropský parlament schválí budoucího komisaře
→ za ČR Věra Jourová
- funkční období komisařů 5 let
- sídlí v Bruselu a v Lucembursku

úkoly:

Navrhuje nové právní předpisy (parlamentu a radě ministrů)

Spravuje rozpočet EU

Reprezentuje EU na mezinárodní scéně

RADA MINISTRŮ

- zasedají ministři jednotlivých členských států podle odbornosti
- předsednictví v radě rotuje každých 6 měsíců podle předem stanoveného kalendáře

v současné době

červenec - prosinec 2014

- předsedá Itálie

příští rok

leden - červen 2015

- Lotyšsko

- pokud zasedají ministři zahraničních věcí řídí ji stálý předseda = vysoká představitelka pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (Federica Mogheriniová)

úkoly:

Schvaluje zákony EU týkající se zemědělství

Schvaluje roční rozpočet společně s evropským parlamentem

Podepisuje dohody mezi EU a dalšími zeměmi

- pouze v některých oblastech, např. životní prostředí, obchod, rybolov aj.)

Rozvíjí zahraniční a bezpečnostní politiku

- hlasování v radě probíhá dvojitou většinou → 65% obyvatel EU

SOUDNÍ DVŮR

Soudní dvůr EU

Soudní dvůr 1. stupně = tribunál

Soud pro veřejnou službu EU

SOUDNÍ DVŮR

- každá země má jednoho soudce + 9 generálních advokátů, kteří mají poradní funkci (funkční období 6 let – opětovně jmenováno)

úkoly:

Provádí výklad právních předpisů EU (aby ve všech zemích byl výklad jednotný)

Řeší spory mezi vládami členských zemí a EU

• SOUD 1. STUPNĚ = TRIBUNÁL

- rozhoduje žaloby (stížnosti), které podaly fyzické nebo právnické osoby na činnost orgánů EU

• SOUD PRO VEŘEJNOU SLUŽBU EU

- rozhoduje spory mezi EU a zaměstnanci EU

ÚČETNÍ DVŮR EU

úkoly:

Kontroluje čerpání prostředků z rozpočtů EU (zda jsou čerpány správně)

Kontrola = audit osob a organizací, které prostředky EU využívají

HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

- má 353 členů
- má pouze poradní funkci

Radí při vymýšlení nových předpisů

Zastupuje odbory, zemědělce,...

- hlas lidu

• VÝBOR REGIONŮ

- počet členů stejný
- zastupuje kraje a města

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

- ve Frankfurtu nad Mohanem
- historie od 1. 7. 2001

Řídí měnovou politiku eurozóny

Ovlivňuje měnovou politiku nečlenských zemí

- 18 členských bank, kteří mají euro tvoří dohromady euro systém
- 28 členských centrálních bank (evropský systém centrálních bank + centrální banka → 29)

úkoly:

Cenová stabilita

- (nízká inflace)
- cílování inflace

Stanovuje úrokové sazby

Spravuje devizové rezervy eurozóny

Kontroluje
bankovní sektor v
EU

- má dozor nad finančními institucemi

Dohlíží nad bezproblémovým bezhotovostním platebním
stykem

Kontroluje výdej peněz do oběhu

Porovnává ceny v
jednotlivých zemích

- souvisí s inflací

- tisk bankovek (ražení mincí) zajišťují Národní centrální banky (na jejich vlastní náklady)

ZÁSOPA OBĚŽIVA

Logistická
zásoba

Strategická
zásoba

LOGISTICKÁ ZÁSOPA

- peníze, které se běžně používají v ekonomice

STRATEGICKÁ ZASOPA

- při zvýšené poptávce po euru

orgány:

Výkonná rada

- dohlíží na každodenní chod banky
- 8 let funkční období
- 6 členů
- v čele prezident rady výkonné + víceprezident

Rada Guvernérů

- Určuje měnovou politiku
- stanovuje úrokové sazby (KB půjčuje u CB)
- 18 guvernérů z eurozóny + výkonná rada

Generální rada

- všichni guvernéri centrálních bank EU
- napomáhá zemím, kteří chtějí do EU
- poradní rada v eurozóně
- je nezávislá na vládách členských zemí

VÝHODY A NEVÝHODY EURA:

- euro používá přes 300 milionů obyvatel
- srovnatelnost cen
- odpadá kurzové riziko
- zrychlení a zjednodušení plateb v euru
- odstranění (snižování) některých nákladů (poplatky za směnárenské operace, zrušení poplatků za vedení účtů v jiných měnách)
- nákladná emise nových bankovek a mincí a zároveň náklady na stažení národních měn
- v době zavedení eura růst inflace
- náklady na informovanost zaměstnanců, kteří euro používají v souvislosti s ochrannými prvky
- společná měna umožňuje používat devizové kurzy a úrokové sazby jako nástroj obchodní a měnové politiky

EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA

- sídlí v Lucembursku
- vznikla v roce 1958 na základě Římských smluv
- akciová společnost, akcionáři jsou členské státy evropské unie
- podíl ČR je 0,764% a má hodnotu přes miliardu korun
- banka poskytuje dlouhodobé úvěry a jsou poskytovány na rozvoj infrastruktury
- ochrana životního prostředí, energetické zdroje (větrné elektrárny)
- poskytuje úvěry členským zemím, ale i rozvojovým zemím, kandidátským a potenciálním zemím
- prostředky získává z emise obligací na kapitálových trzích za poměrně výhodných úrokových sazeb
- úvěry v EU představují přibližně 90% celkového objemu úvěrů

financováno z EIB:

Viaduc de Millau

- nejdelší viadukt
- most přes Oresund

WINSTON CHURCHILL

- britský politik a premiér
- stává se ministrem obchodu, vnitra
- byl z funkce odvolán -> zrádce strany a vojenské neúspěchy
- stává se ministrem války
- je jedním ze signatářů Anglo-irské smlouvy
- byl vřelým stoupencem evropské integrace
- jako jeden z prvních vyzýval k vytvoření „Spojených států evropských“

KONRAD ADENAUER

- byl německý konzervativním politikem, prvním poválečným kancléřem Německa
- je považován za jednoho z nejvýznamnějších politiků 20. století
- byl prezidentem pruské státní rady
- za důležitý cíl považoval vybudování nového vztahu k Francii
- jeho významným úspěchem byl podpis pařížských dohod

RICHARD MIKULÁŠ

COUDENHOVE – KALERGI

- spoluzakladatel Panevropské unie
- rozvinul vizionářskou „pan-evropskou“ ideu, kterou se zabýval po celý život
- navrhovaný politický a hospodářský svazek evropských států měl zmírnit hrozbu nové světové války
- založil Paneuropa-Union, nejstarší z hnutí pro sjednocení Evropy